

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVА 28a
Telefon 67-80
Uredništvo in uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijanske Krajine
LJUBLJANA, Eriavčeva 4a

STRA

GLASILO SAVEZA

JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

Razstava naše knjige v Sofiji

V času od 18. do 25. junija letosnjega leta je bila razstava jugoslovenske knjige v Sofiji in istočasno razstava bolgarske knjige v Beogradu. Razstava v Sofiji je stala pod okriljem tamošnjega »Bolgarsko-jugoslavenskega društva« in se je vršila v prostorih univerzitetne biblioteke, kjer so že prej bile razstavljene ruske, italijanske in nemške knjige Ravnatelju biblioteke gospodu Kirilu Seizovu gre vsa hvala, da se je naša knjiga tako lepo in dostojno lahko prikazala bolgarski javnosti.

Takrat so bile razstavljene samo leposlovne knjige, slovenske, hravtske in srbske. Posebna soba je bila določena za našo beletristično knjigo iz Julijanske Krajine.

Otvoritvena slavnost je bila v nedeljo, 18. junija ob 11. uri v krasni slavnosti dvorani sofijanske univerze. Med ogromnim številom izbranega občinstva smo opazili zastopnika carja generala Panova in g. Gravjeva, ministrskega predsednika Kjosejovanova, notranjega ministra Nedeva, vojnega ministra generala Daskalova, ministra prosvete Filova in jugoslovenskega poslanika Momčila Jurišića. Ta in prosvetni minister Filov sta bila pokrovitelja razstave. Dalje je prisostvoval otvoriti sofijski metropolit Štefan. Iz Beograda so prihitali na razstavo podpredsednik Jugoslovensko-bolgarske lige general Jovanović v tajnik Ljuba Božinović, pisatelj Niko Bartulović, predsednik naše Zveze dr. I. M. Čok in še nekateri drugi. Požabiti ni smemo g. Boška Veljkovića, ki je dejansko uredil razstavo. Ljubljano so zastopali tajnik lige V. Bučar, urednika »Jutra« dr. Br. Vrčon in Bož. Borko ter dr. L. Čermelj, ki je uredil oddelok slovenske in hravtske knjige iz Julijanske Krajine.

Slavnost je otvoril predsednik Bolgarsko-jugoslovenskega društva N. Zaharijev. Kot prvi govornik je nastopil minister prosvete Filov, ki je poudaril važnost in pomen kulturne prireditve. Njemu je sledil metropolit Štefan, čigar beseda in vmena za jugoslovensko-bolgarsko prijateljstvo je vse prisotne naravnost vžgala. Iz njegovih izjavanj smo naravnost srkali prepričanje, da južno slovanstvo ni samo bolj ali manj slična ideja, temveč prava in živa stvarnost. Enaka vera je vejala tudi iz govorja pisatelja N. Bartulovića. Slavnost sta zaključila predsednik društva bolgarskih pisateljev D. Nemirov in predsednik zvezne založnikov Hadžijev.

Razstava je v vsakem pogledu dosegla svoj namen. O tem je pričal izredno dober obisk, okoli 8.000 oseb, kar je tem pomembnejši, ako se upošteva neugoden čas, ko so srednje in visoke šole že končale s poukom. Knjige so po svoji zunanji obliki (to zlasti slovenske) in po svoji vsebinji vzbujale splošno pozornost.

Razstava je posestil sam bolgarski car, in sicer docela nenapovedan in v spremstvu svojega brata kneza Kirila. Ta obisk je bil tem pomembnejši, ker ni kralj obiskal nobene druge knjižne razstave, ki se je v zadnjih letih priredila v Sofiji. Zastopnik ljubljanske sekcije Jugoslovensko-bolgarske lige mu je dan nato poklonil nekatere slovenske knjige umetniške vrednosti ter dve mladinski knjigi za mlado bolgarsko prineseo.

V zvezi z razstavo je bila cela vrsta drugih kulturnih prireditiv. Tako je bila na predvečer razstave v sofijskem gledališču predstava Nušičeve igre »Pokojuški«. V torek 20. junija pa je bil v dvorani Učiteljske blagajne humoristični večer, na katerem so nekateri ugledni bolgarski pisatelji in gledališki igralci recitirali odlomke iz Nušičevih del. V sredo je imel Božidar Borko pod okriljem Slavjanskega društva v dvorani hotela »Slavjanska beseda« predavanje o sodobni slovenski literaturi. V petek se je vršil ob izredno veliki udeležbi večer posvečen jugoslovenski književnosti. Večer je priredilo Društvo bolgarskih književnikov. Na tem večeru je med drugimi poročal tudi dr. Čermelj o naši publicistiki pod Italijo. Sobotni večer pa je zopet združil veliko poslušalcev v prostorih Akademije znanosti, kjer sta govorila o Vuku Karadžiću beografski profesor Veljković in bolgarski pisatelj G. Konstantinov.

Razstava jugoslovenske knjige in z njo združeno kulturne prireditve pomenijo velik korak k kulturnemu zbljanju vseh južnih Slovanov in so pravi mejnički v razvoju jugoslovensko-bolgarske vzajemnosti. Uspeh je bil v vsakem pogledu dosegzen in splošna je bila želja, da bi se razstava prenesla še v Plovdiv in v Varno. Sprizne poletne sezone pa se je sklenilo, da se vrši jeseni ali pomladni prihodnjega leta zopet razstava, takrat pa tudi naša znanstvene knjige, in sicer v Sofiji. Plovdiv in Varni. Istočasno bi imeli tudi priliko v Jugoslaviji zoper videnj bolgarsko knjigo, takrat pa tudi v Zagrebu in Ljubljani.

Ob zaključku razstave je delegacija iz Ljubljane poklonila večje število knjig, ki so jih darovali razne ljubljanske založbe,

OB DVAJSETLETNICI DRUŠTVA „ITALIA REDENTA“

Društvo izdaja milijone lir za vrtce in šole — Z novim zakonom bodo morali vsi naši otroci v vrtce

»Italia Redente«

Letos poteče 20 let odkar je bila ustanovljena v naših krajinah »Italia Redenta«. V našem listu smo o tem društvu že mnogo pisali in vsak izmed nas ve, kako nalogu si je nadejo to društvo, ki ta obsežno posega v vzgojo naše mladine na Primorskem. To društvo kontrolira našega otroka že od rojstva in mu vceplja vse, kar je v zvezi z italijansko državo in fašizmom. Naslednje številke enoletnega delovanja tega društva nam pokažejo v kakem obsegu in na kakšen način ta ustanova deluje in kako obsežna so njeni denarni sredstva, s katerimi razpolaga.

»Piccolo« z dne 30. junija t. l. je prinesel sledeče izčrpno poročilo ob dvajsetletnici omenjenega društva:

»Dvajset let je že odkar je bila ustanovljena institucija »Opera nazionale di assistenza all’Italia Redenta«, ki jo je ustanovila 1. 1919. vojvodkinja Helena d’Aosta, ki je še vedno njena predsednica.

V začetku je ta institucija prevzela v Julijski Krajini, na Trentinskem in v Južni Tirolski nalogu za zaščito mater in otrok potem pa se je dala na ustanavljanje otroških vrtcev, s časom je še prevzela nalogu, ki ji je podelilo ministarstvo za vzgojo, da ustanavlja kmetijske šole v najoddalnejših vasih in večerne tečaje za odrasle na deželi.

Sedaj je bil dotiskan spisek stroškov in dohodkov za leto 1937, ki ga je potrdil osrednji odbor na seji dne 21. decembra 1938.

Citatelji se ne bodo zanimali za detajlene postavke te bilance in imajo rajši glavne ideje in zaokrožene številke, ki se dobro vtičajo v glavo. Te so kakor sledi: Vsega skupaj je »Italia Redenta« vzdrževala leta 1937. okoli 300 otroških vrtcev v katere je pojavilo 15.000 otrok, okoli 50 ustanov za polovalno vodjen od strani prof. Cornelije Taverna, dva milijona sta bila namenjena otroškim vrtcem, pol milijona za hrano v teh otroških vrtcih, 150.000 lir je šlo za dispancerje, za ambulance in posvetovalnice za dojenčke, ostalo pa za darove za »befano« in knjižnice, za ribje olje in druga okrepljalna sredstva za otroke, za sončne kopeli, za nove naprave, sistemacije itd.

Sredstva za vse to obsežno delovanje so bila dana »Italia Redenta« delno z ministrskimi podporami in delno s prispevkami, ki jih pošiljajo odbori, ki nabirajo denarne prispevke s prireditvami, dajatvami, darovi in dohodki prerejanja zabav.

Sistem vreden posebne omembe, je prispevanje, ki je zvezzano s pravico patronata, s katerim odbor, ki plača 6.000 lir na leto določenemu otroškemu vrtcu, ima pravico prezeti otroški vrtec v svoje varstvo in mu nadeti svoje ime ali ime kake osebe, ki se jo hoče spominjati. O tem ni nobene točke v pravilniku, ki naj bi to predpisovala, kajti »Italia Redenta« ni upravljana po statutarnih normalih, ampak je to postala navada, kar je razvidno iz letnih poročil.

Tako na pr. odbor v Padovi izvršuje patronat nad devinskim otroškim vrtcem, ki se zaradi tega imenuje »Asilo Città di Padova« in plačuje letno za njegovo vzdrževanje 6.000 lir, ki jih redno pošilja.

Prav tako je vzoren tudi odbor iz Mantove, ki pošilja 6.000 lir za vzdrževanje otroškega vrtca v neki vasi v Južnem Tirolskem. Odbor iz Torina pošilja 6.000 lir prav tako za otroški vrtec na Juž. Tirolskem in 6.000 lir za dispenzari v Boznu. Tako bi mogli še naprej naštevati.

V Milenu je družina pok. Ettora Rusconi, da bi počastila njegovo ime, podelila kapital, ki znaša danes 18.700 lir in daje 6.000 lir letne rente za vzdrževanje nekega otroškega vrtca na Južnem Tirolskem, ki nosi zaradi tega njegovo ime. Društvo ali odbor, ki prevzame varstvo nad vrtcem, po navadi pošilja vrtcu tudi darove za »befano«.

Tako znašajo stroški te uprave po načilih države preko 4.000.000 lir. Letos je »Italia Redenta« prepustila državni instituciji za materinstvo in deco vse higienično-sanitarne institucije, všeč posvetovalnice za dojenčke in otroke v Škednju, Tržiču, Gorici, Idriji, in Klani ter je tako koncentrirala vse svoje delovanje na vzgojo, ki bo še znatno povečano in to na podlagi novega zakona, ki predpisuje obvezno pojavljanje otroških vrtcev vsem otrokom od 4. do 6. let.«

Danas ne trebamo očajnika. Potrebna nam je vjera. Potrebna nam je unutrašnja snaga. Onaj narod, ki nepokolebivo vjeruje u svojo budučnost ne će nikada propasti.

TALIJANSKA PORUKA POLJSKOJ

Brisanje Poljske sa geografske karte

Napetost radi Danziga dolazi do vrhuncata. Na jedni strani nakana da se ovaj slobodni grad priključi Njemačkoj, odnosno da ga Njemačka anektira, a s druge strane spremnost Poljske da svaku prometu Danziga kao njezinog životnog prostora smatra uzrokom rata. Donašali smo u zadnjim našim brojevima izjave njemačkih vodčevih ličnosti o pravu Danziga da po narodnosnom principu pripadne Njemačkoj. Sada se javnost uzbunila vijestima o formiranju posebnog korpusa v Danzigu od lica, koja dolaze iz Njemačke, pa da se na Danziga proglaši priključenje Njemačkoj; govori se o dolasku Hitlera v Danzigu koncem ovog mjeseca i o užurbanom utvrdjivanju granice prema Poljskoj na sjeveru. U Poljskoj su državne velike manifestacije pod ložinkom zaštite poljskog mora i njezinog životnog prostora Danziga u sadašnjem stanju. Poljska energično naglašava da će priključenje Danziga Njemačkoj smatrati casus belli (povod rata) i casus foederis (poved saveza) tj. povod da ugovori o užajamnoj pomoći za slučaj rata stope na snagu.

Ovakovim stanjem zabrinuta je cijela Evropa, a naročito London i Pariz kao zaštitnici Poljske. Oni su čvrsto odlučili da do kraja ispunje svoje obaveze prema Poljskoj u slučaju kakve akcije sa strane Njemačke.

Razumljivo je da je Italija za udovolje njemačkih aspiracija. Njezina štampa vidi kritični momenat situacije pa je karakteristično pisanje talijanskog lista »Resto del Carlino«. U jednom članku ovih

zadnjih dana ovaj list opominje Poljsku da ne lijeva ulje u vatru, koja može zapaliti cijeli svijet i da prema Njemačkoj zauzme jedno razumno i kompromisno držanje, jer ako Poljska zauzme izazivačko držanje nije isključeno da bude brisana kao nezavisna država s geografske karte Evrope. Žao nam je što moramo kazati ovu istinu, jer fašistička Italija, kaže ovaj list, uvijek je poštivala Poljsku i gojila srdačno prijateljstvo prema poljskom narodu. Mussolini je još onda kada su plutokratske države zapostavljale Poljsku, nju smatra za veliku silu i cijenju njezinog vodju maršala Pilsudskoga. Bilo bi nam žao, da se zaborave stare prijateljske veze između Italije i Poljske. Zato smo dužni da Poljskoj predložimo svu opasnost, koja dolazi otuda što se ona pogrešno orientirala i prihvatala britansko-francuske težnje pa prema tome zauzela provokatorsko držanje prema Njemačkoj i osovini Rim-Berlin. Ta tragična pogreška može biti fatalna za Poljsku i zato odgovorni faktori u Varšavi ne bi smjeli gubiti iz vida opasnost, da se zbog neodržive situacije u Danzigu i kordonu ţrtviju životni interesi Poljske i da Poljska braneci francusko-britanske interese ostane prva ţrtva eventualnog rata, koji bi zahvatiti cijeli svijet i u kojem bi, uvjereni smo, bile do nogu poražene velike plutokracije sa svim njihovim nesretnim saveznicima. O tome odgovorni faktori u Varšavi na vrijeme trebaju poveriti računa, jer ne bismo želieli da poradi njihove kratkovidnosti nestane Poljske sa geografske karte.

univerzitetni biblioteki v Sofiji, istočasno se ji je od naše strani prepustilo okoli 150 povojnih publikacija iz Julijanske Krajine. Po zanimanju, ki so ga vse te knjige vzbujale že med samo razstavo, smemo trdno pričakovati, da bo to zase. ki smo ga tam sejali, krovilo najbogatejše sadove in da bodo k temu izdatno pripomogla tudi osebna znanja, ki smo jih ob tej priliki sklenili z zastopniki bolgarskega naroda. Vtis, ki ga smo odnesli iz sofijske prestolnice, bo vedno živ u naših sreč, nam predstavnikom primorskih Slovencev v Hrvatov pa bo neizbrisani ostal spomin in odmep na besede, ki nam jih je sprejel v več kot enourni avdijenci. — L. Č.

ITALIJANSKA VOJAŠKA MOĆ V ALBANIJI

Maršal Badoglio je pred kratkim objekal Albanijo in ob tej priliki izvršil nadzorstvo talijanskih čet ki so tam ostale, oziroma so bile tja poslane po zasedbi Albanije. Ob tej priliki je bilo objavljeno, da bo imela Italija v Albaniji v mirnem času stalno 80.000 vojnih sil, kar je bilo potrošenih 825.000 lir, torej nekaj več kakor tisoč lir za vsak tečaj.

Tako znašajo stroški te uprave po načilih države preko 4.000.000 lir. Letos je »Italia Redenta« prepustila državni instituciji za materinstvo in deco vse higienično-sanitarne institucije, všeč posvetovalnice za dojenčke in otroke v Škednju, Tržiču, Gorici, Idriji, in Klani ter je tako koncentrirala vse svoje delovanje na vzgojo, ki bo še znatno povečano in to na podlagi novega zakona, ki predpisuje obvezno pojavljanje otroških vrtcev vsem otrokom od 4. do 6. let.«

Vatikan svim silama nastoji pomiriti Njemačku i Poljsku, naravno na štetu Poljske. U Poljskoj je sve jači bojkot njemačke in talijanske robe, novina itd.

Porast cijena u češko-moravskom protektoratu. Nakon poznatih dogadjaja u mjesecu martu o. g. nastala je upravo pančna jagma na svim tržištima produkata u češko-moravskom protektoratu. Na taj način je nastala osjetljiva nestaćica svih proizvoda na tim tržištima. Cijene su odjednom počele da skakuju za 50 do 100 post. Ali i kod povišenih cijena najvažnijim životnim potrepštinama, sve jače se osjeća nestaćica svih proizvoda.

Češki legionari se po većini zbirajo na Poljskem in trdi se, da jih je tamkaj že okrog 18.000 in da se jih stalno priključuju nove stotine mladih moških, ki skrivajo preko meje na Poljsko. Pravijo, da so za te prehode posebno pripravni rovi premogovnikov pri Moravskoj Ostravi. Ti rovi so skrajno zamotani, toda tisti, ki jih pozna, lahko gre na češki strani pod zemljo. Legionari pa imajo na Poljskem tudi že svojega povelenika, namreč generala Vlad. Prchala, ki se je meseca marca boril na Rutenskem proti Madžarom.

*Jesam li poslao
preplatu?*

V TRSTU NAMERAVAJO POSTAVITI ŠE ENO RADIO POSTAJO

Tržačani so precej nezadovoljni s svojo postajo. Pravijo, da jim je potrebna še ena postaja, da bi ujeli vsaj še en državni radijski program. (Vse oddaje italijanskih radijskih postaj so razdeljene v tri programe, ki jih oddajajo določene postaje). Zaradi položaja Trsta so vezani samo na svojo postajo, medtem ko druga italijanska mesta stoejo v območju več postaj. Tržačani so torej prikrajšani v tem oziru. Da jim napravijo še eno postajo to bi bilo pravično in umestno, tako zatrjujejo, ker je Trst v primeri z njegovim prebivalstvom prvi po številu naročnikov. Poleg tega ima Trst nesrečno pozicijo ker se skoro vse postaje slabo slišajo in je v takoj imenovanem gluhen območju. Zaradi tega bi bila potrebnha še ena lokalna postaja za 1 kw, ki ne bi mnogo stala.

Pripomniti bi morali nekaj k temu tudi mi z naše strani. Medtem ko se vse države vedno bolj »oborozujejo« z velikimi in močnimi postajami je pri nas zelo slabo v tem oziru. Če pogledamo Slovenijo, vidimo, da je kar preplavljena s tujimi valovi, a Ljubljana je kar mikroskopično majhna napram tujim postajam velikankam. Med tem ko Nemci, Italijani in drugi drže vsakega svojega človeka v domovini in izven nje s pomočjo propagande in se posebe z radijem trdno privezane na domačo zemljo, se mi v tem oziru ne bi baš mogli pohvaliti. Ali bomo kdaj dosegli to da vsaj z radijem trdno privežemo naše odtrgne dele, našega človeka izven državnih meja na domačo zemljo? Ljubljana ima dobro pozicijo a je zelo slaba v primeri s tujimi postajami, da bi izzarevala toliko električne energije in toliko moč slovenske besede, da bi povezala vse Slovence doma a kaj še le izven meje. Zatorej je nujno potrebo delo tudi na tem področju, da še pravočasno prehitimo tujce, da rešimo našega človeka izpod vpliva tujih in potujočnih propagand.

ZLOČIN IZ KOŠANE DELNO POJASNJEN

Dne 17. junija so našli v potoku pri Suhorju blizu Košane truplo moškega. Pozneje so ugotovili, da je to Pregarc Josip iz Doline. Njegovo smrt so sedaj popolnoma razjasnili in gre pri tem samo za nesrečo. Pregarc se je usodne noči vračal domov precej pijan in je v tem padel v potok in se tako utopil. Iste dne so odkrili delavci na polju v Košani, ko so kopali, že skoro razpadlo truplo žene. Pozneje so ugotovili, da je truplo 50-letne Ivane Horvatove, vdove po železničarju. O njej niso ničesar vedeli od 23. februarja, ko je odšla iz Košane v Vreme po penzijo. L. 1936. so jo okradli in ji odnesli 3.000 lir. Niso jih pa niti odnesli še 10.000 lir, ki jih je imela prisite pod kiklo. Z ozirom na to, da je bila največja možnost predvidevanj, da se je moral zgoditi zločin z namenom, da jo okradejo. Sele sedaj so karabinjerji in tajni agenti iz Postojne ugotovili, da je bila Horvatova res ubita ali ne zaradi denarja temveč iz maščevanja in to vsled sovrašta, ki si ga je nakopala zaradi nekega dejanja. Oblasti o tem molčijo in držijo vso stvar tajno. Horvatova je bila znana po beraškem izgledu, čeprav je veljala za bogato. Ubiti so jo baje nameravali že mnogo prej.

Zopet dve zadrugi v likvidaciji

Z dekretom vodje fašizma in načelnika vlade od 11. maja 1939. je bilo kmetski posojilnici v Grožnjanu v Istri preklicano podoblastilo za izvrševanje kreditnih poslov in je bilo uvedeno izredno likvidacijsko postopanje. Za likvidacijskega komisarja je bil postavljen neki Guido Borsi, za člane nadzornega odbora pa so bili imenovani Francesco Balester, Ezio Calcina in Francesca Ratissa. S poznejšo odredbo je bil Ratissa izbran za načelnika nadzorstva.

Z dekretom od 6. junija 1939. je doletela enaka usoda Kmetsko posojilnico v Libušnji na Goriškem. Za komisarja je imenovan neki cav. Raffaello Cirenei, za člane nadzornega odbora po Cesare Bader, Antonio Saltini in dr. Mario Palitti.

V drugi polovici maja je odložil Mario Fonda svojo funkcijo kot član nadzorstva Kmetske posojilnice v Škednju pri Trstu, ki je že delj časa v likvidaciji. Na njegovo mesto je bil imenovan dr. Gino Palutan.

Cerkvene slavnosti v Gorici

V času od 11. do 18. junija so se vršile v stolni cerkvi v Gorici molitve. Te dni je bila namreč tam izpostavljena slika svetogorske Matere Božje. Pri teh molitvah je imel pridige prejšnji tržaško-koprski škof Alojzij Fogar, katemu so verniki izkazovali svoje simpatije. Škof Fogar je vernikom tako prijavljen, da so mu, kar se običajno sploh ne dogaja, v sami cerkvi ploskali. V cerkvi pa so bili stalno tudi policijski agnetje, ki so vestno beleževali njegove besede.

ZABRANA UPORABE ŽELJEZA

Trst. — Odredbom Ducea zabranjeno je od 1. o. m. podizanje željeznih ograda, plotova, medajaša, kao i ogradjivanje dvorišča, zemljišča in kuča bodljikavom žicom. — Ograde mogu biti samo od kamena, cementa ili drva. Prekršaji ove odredbe strogo ce se kažnjavati.

INDUSTRIJA SE SELI IZ TRSTA

Poleg »Arse« še dve tovarni najavili odselitev - Velika razburjenost Tržačanov

»Piccolo« je prinesel razburljivo vest, da nameravaju prenesti sedež labinske premogovne družbe »Arsa«, ki je sedaj v Trstu, v staro Italijo. List sicer ne pove enkrat kam. Sedež družbe nameravajo razdeliti in samo nekaj pustiti v Trstu in temu so Tržačani odločno nasproti. List piše, da prisotnost društva v Trstu ni samo v uradih ampak tudi v iniciativah, ki jih je dalo mesto za izkoriscanje premogovnika, še predno se je pričela avtarhična bitka. Vse to ustvarja kompleks vplivov v dobrobit tržaškemu gospodarstvu. Moralno ni prav, da se na ta način slabiti tržaška industrija. Težko se je spriznat z tem, piše list, da hočejo družbo prenesti drugam.

Po nekaj dneh je »Piccolo« zopet priselil članek na vidnem mestu z naslovom »Nepotrebnosti ki jih treba odstraniti«, v katerem se ponovno zgraža nad namerami nekaterih krogov, ki silijo, da se razne industrije izselijo iz mesta v staro Italijo. Slučaj z družbo »Arsa« ni osamljen. Kako je to zelo nevšeč Tržačanom, ki so si zadnja leta prizadevali, da nadomestijo izgube v trgovini z industrializacijo mesta, da moramo lahko predstavljati. Naj se samo spomnimo njihovih naporov pri vladini ministrskemu predsedniku samem za pomoč tržaškemu mestu. List pravi med drugim, da niso to nevšečni glasovi, ki jih spuščajo tisti, ki objektujejo preteklost in

se radi splašijo ob sedanjem težkem političnem položaju, saj je vendar treba moško priznati, da je položaj Trsta odvisen kakor druga mesta od sedanja politične napetosti. Zaradi tega si dovoljujemo, nadaljuje »Piccolo«, vztrajati na nepotrebnosti in škodi nekaterih selitev industrije, ki niso utemeljene ali pa zelo slabo. Problem »Arse« je bolj upravninskoga karaktera industrijskega značaja, toda problem na pr. tovarne olja Luzzatti in Istrske družbe cementa, ki naj bi se preselile v Genovo oz. Casale Monferrato, je bolj industrijskega pomena kakor pa upravninskoga. Ne razumemo kako Marghera (beneška luka op. ur.) Milano, Genova uspevajo v privlačenju industrije, Trst pa, ki je živo in moderno mesto, ki ima strojne naprave, ki niso manjše od drugih luk in celo v nekem pogledu večje, ki je upravičeno smatran za eno najprikupnejših mest Italije, ki ima pečat modernosti, lahko rečemo v vsakem oglu, mora delovati kot magnet obdobjalno silo. Nekatere industrije so bile pod vplivom židovskega kapitala. Sedaj je ta kapital odšel. Ali je prav, da se tudi odselijo industrije ali pa da se jih transformira, da zgube skupnost in osebnost? Trdno verujemo da ne. Moč Trsta ni samo gospodarska nujnost, temveč političen problem, ki mora biti razumljiv sačemo na fašistični podlagi, tako končuje list.

Velika električna centrala v Doblarju v obratu

Tolmin, julija 1939. — Konec junija je pričela delovati ena izmed treh turbin velike podzemne električne centrale v Doblarju. Centrala v Plavch bo tudi kmalu zgrajena. Za to prvo centralo so morali napraviti velik jez, ki sega do železniške proge, katero so morali zaščititi z obrambnim zidom, če bi voda izredno narastla. Jezero se sedaj razteza proti sv. Luciji in naprej po širši strugi Soče. Iz vode glede sedaj drevesa, ki pričajo, da je bila struga nižje. V predzgodovinski dobi je razlo na sedanjem mestu jezera, ki se je raztezalo do Kobarida in naprej. Voda si je potem napravila prehod pri Sv. Luciji in jezero je takoj izginilo. Jez je napravljen na mestu prehoda in je predzgodovinsko jezero na ta način delno restavrirano. Avtarhična bitka je gospodovala tudi pri tej graditvi, ker se povsod vidi, da so inženirji nadomestili beton in kamen, kjer so le mogli da bi prihranili čimveč železa. Celo pri samih turbinah so deli iz železobetona. Povsod v notranjosti elektrarne so številni Mussolinijevi napis. Ostali dve turbini bodo postavili v pogon v začetku julija.

Hrbtenico si je zlomil

Trst, julija 1939. — V ladjedelnici sv. Marka se je preteklega tedna zgodila težka nesreča. 32-letni delavec Andrej Novak je padel z 10 metrov visokega ogrodja. Pri pradcu si je zlomil hrbtenico in zadobil težke notranje poškodbe. Rešilna postaja ga takoj odpeljala v bolnišnico na operacijo. Operacija je sicer popolnoma uspela, toda njegovo stanje je še vedno zelo resno.

Za 13.700 lir 1 leto in 9 mesecev zapora

Trst, julija 1939. — Pred enim letom si je Georgija Bracca izposodila od Ane Smrekarjeve 13.700 lir. Pregovorila jo je pod pretvezo, da bo njen mož napravil dober »kseft« z usnjem, ki ga bo kupil v Jugoslaviji. Smrekarjeva se je na ta način vdala v dobrni veri, da bo tudi sama precej deležna pri dobičku. Toda zelo se je začudila, ko je Bracca v solzah prišla povedat čez nekoliko mesecev, da je vse zgubljeno in da je njen mož kupil kokain mesto usnja in da so mu ga sekvestrali, kar pa ni bilo res. Zadeva je prišla pred sodišče, ki je Bracco obsodilo na 1 leto in 9 mesecev zapora.

Izletov v avtobusih ne dovolijo

Trnovo, julija 1939. — Že lani za spomladanski velesejem se je iz naših krajev prijavilo večje število oseb za skupni izlet v Ljubljano. Prvotno nam je bilo zagotovljeno, da bodo oblastva dala skupni potni list, kot ga dobes ob takih prilikah izletnikov v drugih pokrajinh. A niti lani, niti letos takega dovoljenja ni bilo mogoče izposlovali, vsak korak je bil brezuspečen. Zatrjujejo tudi, da oblastva ne bodo dala skupnega potnega lista riti za udeležbo na kongresu Kristusa Kralja, ki bo v Ljubljani konec julija. Zvedeli smo, da so se letosnjega spomladanskega velesejima udeležili s skupnim potnim listom izletniki s Tolminskega, Goriškega in Idrije, ki so prišli v Ljubljano z rednimi potniškimi vlaiki. Tako torej velja prepoved izdajanja

se radia splašijo ob sedanjem težkem političnem položaju, saj je vendar treba moško priznati, da je položaj Trsta odvisen kakor druga mesta od sedanja politične napetosti. Zaradi tega si dovoljujemo, nadaljuje »Piccolo«, vztrajati na nepotrebnosti in škodi nekaterih selitev industrije, ki niso utemeljene ali pa zelo slabo. Problem »Arse« je bolj upravninskoga karaktera industrijskega značaja, toda problem na pr. tovarne olja Luzzatti in Istrske družbe cementa, ki naj bi se preselile v Genovo oz. Casale Monferrato, je bolj industrijskega pomena kakor pa upravninskoga. Ne razumemo kako Marghera (beneška luka op. ur.) Milano, Genova uspevajo v privlačenju industrije, Trst pa, ki je živo in moderno mesto, ki ima strojne naprave, ki niso manjše od drugih luk in celo v nekem pogledu večje, ki je upravičeno smatran za eno najprikupnejših mest Italije, ki ima pečat modernosti, lahko rečemo v vsakem oglu, mora delovati kot magnet obdobjalno silo. Nekatere industrije so bile pod vplivom židovskega kapitala. Sedaj je ta kapital odšel. Ali je prav, da se tudi odselijo industrije ali pa da se jih transformira, da zgube skupnost in osebnost? Trdno verujemo da ne. Moč Trsta ni samo gospodarska nujnost, temveč političen problem, ki mora biti razumljiv sačemo na fašistični podlagi, tako končuje list.

Kaznovane mlekarice

»Piccolo« z dne 30. junija t. l. je priselil na drugi strani celo vrsto sodniških objav, ki jih je goriško sodišče poslalo listu, da jih priobči na račun mlekaric, ki so bile kaznovane ob občutnimi denarnimi kaznimi zaradi slabega mleka. Kaznovane so bile sledče mlekarice: Ivana Ušaj por. Turel iz Renč z 800 lirami, Makuc Ludvik iz Bukovice s 500, Komel Marija Katarina iz Loke s 500, Humar Francka s 1000, Spacapan Emilia iz Šempasa s 500 lirami pogojno, Rogelja Helena iz Gorice s 500 in Klanjšček Angela iz Bukavice z 800 lirami. Pri vseh je bil naveden kot vzrok kazni, da so prodajale mleko, ki je imelo premalo masti.

Iz okolice Čepičkog jezera

Naš seljak ne bi se bio veselio, kada su isušivali jezero, da bi znao še da mu se dogodi. Naime imanja naših seljaka oko jezera su dosezala do jezera in tokom godina su i sami primitivnim putem isušivali jezero a da nešte rasire svoja imanja. Tako se je dogodilo da su nekoji imali več preko trideset godina imanja pridobivena sa primitivnim bonifikacijama a niko nije vodio brigu, da bi dotično polje prepisao na svoje ime. Sada po izvršenoj bonifikaciji je bonifikacijsko društvo prodalo raznim veleposjednicima onoliko zemlje koliko je bilo jezero veliko prije mnogo godina te tako prodalo i onu zemlju, koju može več mnogo godina obradivati. Radi ove krvicke su se naše žene prve dane maja dogovorile i zajedno išle pred sjedište bonifikacijskega društva, da tamo protestirajo in traže svoja prava, ali radi intervencije vlasti morale su tužne i jadne da se vrati svojim kućama.

Iz kmetskega življenja v Istri

Kakor znano, mora vsak kmet izročiti del pridelanega vina državi, da ga predala v alkohol, ki naj služi kot nadomestilo za bencin. To vino pa plačuje kmetom po izredno nizki ceni, namreč le po 40 centezimov liter. Neki renejši kmet bi moral tako oddati 72 litra vina. Ker ga ni mogel sam peljati na oddajno mesto, so prišli sami po vino in kmet je prejel ta-le račun. Za 72 litra vina, ki ste jih nam odstopili, vam bi morali plačati 28.30 lire. Vi pa nam dolgujete za prevoz 42 liri. Zato vas pozivamo, da nam z obratno poščo nakažešte diferenco 13.20 lire.

skupnih potnih listov samo za reško pokrajino. Domnevamo, da so temu krive izključno lokalne oblasti. Saj je nešteto primerov, tako v tržaški kot v reški pokrajini — v tej brez števila — da posamezni prisilci niso niti po preteklu šestih mesecev, dobili potnega lista s kvasture, ki je edina kompetentna za izdajanje le-teh. Vsak kmet in vsaka prošnja je zmanj. Obnoviti so morali celo denarno nakazilo za takso in kolke potnega lista, ki zastara po gotovem času, a potnih listov le ni bilo. Zanimivo pa je to, da so ljude, ko so k ustremi prošnji dodali tudi kak dar, jim je bil potni list dostavljen v štirinajstih dneh. Brez podkupnine pri nas ne odpravi več ničesar! *

— Braddock, (USA). — Tu je pred dnevi umrl Frank Volk, star 51 let in predjen v Veliki Bukovici pri Ilirske Bistrici na Primorskem. *

DROBIŽ

— Chicago. — Valentín Kolarič, star 47 let in doma iz Trsta, se je 15. junija ustrežil v predmestju Lyonsu. Kaj ga je napotilo k temu činu, nam ni znano. *

— Dekani. — S češnje je padel 8-letni Teodor Valentič in si zlomil roko. Ker so niso takoj oddali v bolnišnico, ampak šele naslednjega dne, ko so bolečine postale neznošne. *

— Eveleth (USA). — Pred nekaj dnevi je bil rojak Anton Mihevc povozen od nekega biciklista. Padel je na tlak in si prebil lobanje, štiri ure kasneje je pa umrl. Star je bil 58 let in doma iz Gornjega Logatca. V Ameriki je živel 47 let in tu zapušča ženo, štiri sinove in dve hčeri. *

— Gorica. — Silno neurje je bilo pretekli teden na Goriškem. Ker je padala točka, so posebno vrtnari in sadjarji občutno prizadeti. Trpele so posebno breskve. *

— Gorica. — Dosedanjem federalni dr. Mario Macola je bil premeščen v Bozen (Južna Tirolska). Na njegovo mesto so postavili dra Alma Vanelliia, ki je imel do sedaj isto funkcijo v Boznu. *

— Koper. — V Trstu so oblasti artilerije 28-letno Justino Babudrovo iz Kopra zaradi sumljivega obnašanja in ker se ni hotela legitimirati.

MANJINSKI PROBLEMI**GRADIŠČANSKI HRVATI**

»Hrvatske novine«, glasilo gradiščanskih Hrvata u svom broju od 17. lipnja donose:

Postoji jedno pravo i princip...

U Novom Selu su nam od 1. o. mj. postavili čuvanicu za dicu. Jako dobro bi mogla doći našim majkam, nek jednu kvačicu ima: dvi onde postavne gospojice ne znaju niti riči hrvatski. Dica ne razumu gospojice, a ove ne razumu dicu. Neki ubogi starci, ki su se veselili, kada su čuli za čuvanicu, sada ne moru spraviti tamu dicu, ka im viču i kriču: Majka, majka, ja tamo ne grem... Pak k tomu vsemu bi moral i plačati za to na tajden za vsakodite neku svetu, a pak i od općine dobijaju čuvarice plaču — a to su hrvatski teško zaslужeni groši. Pitamo: ča se ne bille mogle naći čuvarice Hrvatice, ako se jur postavljuju za hrvatsku dicu i u hrvatskoj općini? Osvidičeno smo, da bi to uz dobru volju bilo moguće.

Postoji princip, da dicu jednoga naroda moru dobro i smiju odgojiti samo odgojitelji, ki pripadaju istom narodu. To u prvom redu i nek najmanje zlamenuje toliko, da nek oni odgojitelji, ki su sposobni s dicom govoriti u materinskom jeziku dicu. Ča znamda nam Hrvatom to nijednako važno kot je i drugim narodom?

POLOŽAJ KULTURNIH DRUŠTAVA

Beogradski mjesecnik »Ravnopravnost« u svom posljednjem broju javlja:

Prema najnovijim obaveštenjima iz Celovca, slovenačka kulturna udruženja u Koruškoj ne treba da budu začlanjena u zvaničnim nacionalnim socijalističkim središnjim organizacijama. Komesar za austrijsku udruženja odobrio je da su slovenačka društva »slobodna«. Ova sloboda važi samo uz izvjesne uslove, i to: da udruženja u svoja pravila zavode arijski paragraf i da private načelo »firerstva«, što znači: predstavnici društva se ne biraju, već imenuju. Slovenski kulturni savez (Slovenska prosvetna zveza), u kome su začlanjena slovenačka kulturna društva mora da plati komesaru za društva 1.000 maraka (14.500 Din) za administrativne troškove.

Time je formalna strana pitanja opstanaka slovenačkih kulturnih udruženja zadovoljavajuće riješena, ali ostaju još i dalje praktične smetnje djelovanja slovenačkih udruženja. Ma da ona nisu podčinjena lokalnim predstvincima nacional-socijalističkih organizacija, za njihove priedrebe potreban je ipak pristanak čak četiriju nadleštva: predstavnika, nacional-socijalističke stranke, predsjednika općine, policijskih vlasti i sreskog načelnika.

„INDUSTRIJSKI TRST“

Tako se glasi naslov knjige, katere prvi izvod so zastopniki industrijevcov sred mačja predložili italijanskemu načelniku vlade. V knjigi je omenjenih 990 podjetij, ki zapošljuje celotno okoli 43.000 delavcev. Knjiga ima namen, da pobije poročila raznih inozemskih časnikarjev in publicistov. Prav zaradi tega polemičnega značaja knjige je treba vsekakor njene podatke kritično presejati.

Naj sledijo tu poluradni podatki za važnije podjetja.

Združene jadranske ladjedelnice (Cantieri Riuniti dell' Adriatico) so od prevrata do konca leta 1938, torej v dvajsetih letih zgradile trgovinskih ladij za 1.077.025 brutto ton, vojnih ladij pa za 246.950 ton. Za tuge paroplovne družbe so zgradile ladje za 311.345 ton, za tuge vojne mornarice pa ladje za 16.800 ton. Vкупno so te ladjedelnice zgradile 179 trgovinskih in 104 vojne ladje. Strojna tovarna pri Sv. Andreju v Trstu je v tem času izdelala 172 ladijska stroja za celotno 2.147.370 konjskih sil.

Plavljiv pod Škednjem, ki so bili nekdaj last Kranjske industrijske družbe na Jesenicah, a spadajo sedaj v koncern Ilve, proizvajajo dnevno povprečno po 550 ton gredila, enako količino koksa in 80 ton jekla. Celotno zaposlujejo 1740 oseb.

Nova rafinerija mineralnega olja pod Škednjem »Aquila«, ki proizvaja bencol, petrolej, olje za maživo, bitume, parafin in benzin, ima okoli 900 nastavljencev in proizvira dnevno okoli 1000 ton raznih derivatov.

Rafinerija olja Gaslini, ki ima 500 uslužencev, obdeluje dnevno okoli 5000 cent. raznih oljnih semen ter proizvaja okoli 2000 centov jedilnega olja in od 5000 do 6000 centov krmila za živilo.

Drugo podobno podjetje »Standard« zaposluje 460 delavcev in proizvaja letno 100.000 ton. Tretje podjetje s sedežem v Tržiču ima 300 uslužencev ter je leta 1938 produciralo 90.000 centov olja, 160.000 centov krmila in 80.000 centov tolšč za izdelovanje mila.

Tvornica sode »Solvay« v Tržiču s 620 nastavljenci, proizvaja letno 55.000 ton sode in 20.000 ton jedkega natrica.

Pivovarna Dreher v Trstu zaposluje 450 oseb in producira letno od 120 do 150 tisoč hektolitrov piva in od 50 do 80 tisoč centov ledu.

Jutificio Triestino ima 470 delavcev in proizvaja dnevno 12.000 kg preje. Vrvarnica G. Angeli proizvaja dnevno 2500 kg preje in vrvi.

Tovarna testenin »Pastificio Triestino« s 330 uslužbenec producira dnevno 300 centov testenin in 15 centov preprečenca.

Ostala podjetja so manjšega pomena in obsegajo. — P. P.

PREGLED ZUNANJE POLITIKE**ITALIJA IN BALKAN**
ZAHTEVE PO PRVENSTVU NA BALKANSKEM POLUOTOKU

Odkar je Italija zavzela Albaniju, se je skoro vsa njena politika usmerila na Balkan. Zadnje vesti iz Albanije potrjujejo to mnenje, ker bo Italija iz Albanije v najkrajšem času napravila velik center politične in tudi gospodarske propagande za ves Balkan. V tem sklopu nove italijanske politike, je od največje važnosti držanje Bolgarije, ki je že od nekdaj bila pod precejšnjim vplivom Italije. Italijanski listi podčrtavajo važnost obiska bolgarskega min. predsednika, ki ga bo napravil v Rimu in Berlinu, in povdariajo važnost Bolgarije pri merjenju sil na Balkanu. Bolgarija sicer še vedno omahuje med obema evropskima blokoma in si zato italijanska diplomacija mnogo prizadeva, da bi jo pridobil za osovinu Rim-Berlin. Zelo značilen članek je prinesel te dni list »Il Telegrafo« iz Livorna, ki je glasilo ministra Ciana. Ta list piše, da je Italija po zasedbi Albanije postala ne samo Balkanska država, marveč med vsemi balkanskimi državami najmočnejša. Kot takšna želi imeti na Balkanu tudi mnogo več vpliva, kakor na pr. Anglia in Francija. Italiji pripada sploh vodilno mesto na Balkanu. — Bolgarija naj to upošteva in naj se nikar ne spušča na pota, ki bi za njo znala postati usodna. Bolgarija naj ne pozabi, da so njeni težnje po popravi njenih meja, ki jih je dobila od versaillskih državnikov, našle popolno razumevanje pri Italiji, ki jih bo podpirala. Tudi sicer je opaziti veliko razgibanost v medsebojnih odnošajih med It-

lijem in Bolgarijem. Časnikarji obiskujejo drug drugega domovine, gospodarski krogi se pogajajo za novo trgovinsko pogodbo, izobraženci pripravljajo pogodbo o kulturnem sodelovanju, ki bo italijanske univerze odprlo bolgarskim visokošolcem v izredno lahkih okoliščinah.

V političnih krogih v Rimu pa ne prizivajo mnenja, da je stališče Bolgarije popolnoma odvisno od stališča Jugoslavije, kajti med Bolgarijo in Jugoslavijo vladajo tako dobi odnosaji, da se bo bolgarska vlada ravnala po zunanjih politiki svoje jugoslovanske sosedje. — Tudi Italija je pričela s teorijo o življenskem prostoru. Znan časnikar Ansaldi je v nemški reviji, »Europäische Revue« ki izhaja v Berlinu, obratil, kaj vse spada v italijanski življenski prostor. »Italijanski interesi so koncentrirani posebno v krajih, ki odgovarajo obalski liniji, ki gre od severnega Jadranu pa do Dardanelov. To je, kar smatra Italija za svoj življenski prostor. Ali to ne pomeni, da Italija hoče okupirati te zemlje. Ona bo samo poskušala potisniti kolikor se bo dalo vsako misel o penetraciji tujih sil v te kraje. Tako na pr. Italija si ne prilažejo jonskih in egejskih otokov, toda nikakor ne more dopustiti, da bi grške luke služile britanski vojni mornarici, kakor je bilo to za časa sankcij. — Samo pod tem pogojem bo Italija sigurna, da po njeni hegemoniji priznana v Sredozemskem morju.

VIJESTI IZ ITALIJE**ITALIJANI SE VRAČAJO IZ TUJIH DRŽAV**

Trst, julija 1939. — Od letošnjega februarja, ko je italijanska vlada sklenila, da privabi domov čim več italijanskih izseljencev, se je po uradnih podatkih vrnilo domov iz tujine okrog 11.000 družin. Merodajni krogi računajo na tej podlagi in so prepričani, da se bo do konca tega leta vrnilo domov okoli 100.000 izseljencev. Poseben odbor, ki je bil v ta namen določen, dela z vso vztrajnostjo za vrnitev izseljencev, zlasti iz tako zvane cone »A«, to je iz držav, ki mejijo neposredno na Italijo. Kasneje pa namerava ta odbor svojo intenzivnost raztegniti tudi na ostale države, kjer se nahaja večje število italijanskih izseljencev. Vladi nagradi vsakega družinskega očeta ob prihodu iz inozemstva z zneskom 1.000 lir, poleg tega dobi za ženo nadaljnih 500 lir ter za vsakega otroka, ki se vrača z njim, 250 lir in ravno toliko za eventuelne druge člane v družini. Največji del izseljencev, ki se vračajo domov, namerava italijanska vlada kolonizirati v Albaniji okrog Tirane in v Abesiniji okrog Hararja.

Aretirani Angleži

Gorica, julija 1939. — Dne 22. junija je obmejna milica ustavila avtomobil s petimi Angleži, ki so prišli iz Jugoslavije in prešli mejo pri Vršču, v dolini Zadnice. Izjavili so, da so zgrešili cesto. Miličniki so jih odvedli v Gorico na zasliševanje. Tu so ugotovili, da so res zgrešili cesto ter so jih po enem tednu zapora izpustili.

SMRTNA KAZEN ZA VALUTNE PRESTOPKE V ITALIJI

Kakor poročajo italijanski listi, se pravkar pripravlja novi zakon, po katerem se bodo odslej prestopki proti valutarnim predpisom sodili pred posebnim fašističnim tribunalom. Za hujše prestopke je predvidena smrtna kazen.

ZAVLJE SO POSTALE »AQUILINIA«

Italijanski uradni list »Gazzetta Ufficiale« je te dni prinesel sledeči kr. dekret: »Občina Milje je pooblaščena, da spremeni ime kraja Žavlje v Aquiliniju. Občina Fogliano pri Tržiču je pooblaščena, da spremeni ime v »Fogliano Redipuglia«.

BISERNA POROKA

V Matenji vasi pri Prestranku, sta obhaljala biserno poroko Jože in Marija Žitko, po domače Skačava. Galijivo je bilo videti, kako sta klečala v krogu številnih sinov in vnukov pred istim oltarium, kjer sta si pred 60 leti obljubila zvestobo. Mater Škačavo ceni in spoštuje vsa okolica zaradi njene dobrotljivosti. Oba sta še izredno čvrsta in zdrava. Jubilantoma iskrno čestitamo in želimo, da bi jima leta potekala v miru in veselju, kar po vsei pravici zasluga.

Fašistična stranka v Albaniji

Svoječasno je Mussolini izjavil, da fašizem ni eksportni predmet. Očitno je to mnenje v zadnjem času izpremenil. Kajti po zasedbi Albanije je bila ena prvih načinov, da so tam razpustili vse prejšnje stranke in ustanovili po zgledu Italije edino fašistično stranko, ki se nadele ime »Partija fašista shqiptare«. Ta stranka izdaja svoj list »Fashizmi«, ki je edini dnevnik v Albaniji. Prinaša članke deloma v albanščini, deloma v italijskem. Ostala podjetja so manjšega pomena in obsegajo. — P. P.

Alessandro Nicotera od tržaškega fašističnega glasila »Il Popolo di Trieste«. Ta je prišel v Albanijo kot kapetan bersaljerjev. Novi list ima namen ne samo, da postane glavno glasilo za vso Albanijo, temveč da se razvije tudi v pravo žarišče italijanske kulture in politike na Balkanu.

V skladu z ustanovitvijo stranke so seveda takoj uredili tudi fašistične organizacije in prav te dni je prispolio v Italijo okoli 4000 albanskih balil.

† KATICA KLUNIĆ

Našega zemljaka g. dr. Martina Klunića, suca Okružnog suda u Osijeku, zadesila je teška obiteljska nesreča. Dne 30. lipnja 1939. u 9.30 sati prije podne preminula je nakon dugih teških srčanih bolesti u 41. godini života primivši sv. Otajstva umiručih njegova dobra in nezaboravna supruga Katica Klunić rodj. Fišteš. Pogreb je obavljen dne 1. srpnja t. g. u 4 sata popodne sa mrtvačnice gornjogradskog groblja uz prisustvo mnogobrojnih prijatelja in znanaca. Pripustovali su pogrebu takodaj svi suci Okružnog suda i sreskog suda, te državni tužnici, na čelu sa svojim šefovima, kao i ostalo sudsko osoblje. Osim toga su pogrebu v velikom broju prisustvali i članovi društva »Istra« u Osijeku, pošto je g. dr. Klunić pretrslednik društva.

Smrtni ostaci poslike blagoslova na gornjogradskom groblju prevezeni su u Sopje, gdje su dne 2. srpnja u 3 sata popodne sahranjeni u obiteljsku grobnicu na vječni počinak.

Pokojnici opklaju: suprug dr. Martin Klunić, sin Mirko, djak 6. realne gimnazije, roditelji Gjuro Fišteš i Marija Fišteš rodj. Jerković, te brača Gjuro i Ljudevit Fišteš i ostala rodbina, kojima izražavamo iskreno saučesće. *

Po dolgotrajni bolezni je 23. junija v Ljubljani preminil Koren Peter, policijski stražnik v pokoju, rojen 28. junija 1890. v Števerjanu pri Gorici. Za prezgodaj umrl rojakom žaluje vdova Milka.

V trenutni duševni zmedenosti se je vrgel skozi okno I. nadstropja v splošni bolnici v Ljubljani naš rojak Prezelj Anton, ki je na poškodbah dobljenih pri padcu, umrl 21. junija. Pokojni je bil po poklicu krojaški mojster. Rojen je bil 29. maja 1898. v Podbrdu na Tolminskem ter je takoj po zasedbi naših krajev umaknil v Ljubljano, kjer je v Vošnjakovih ulici odprl krojaško delavnico. Zapušča žalujočo ženo Milko.

PRIZNANJE NAŠIM PISATELJEM IN PESNIKOM

Banska uprava v Ljubljani nagradi vsako leto po nekaj slovenskih pisateljev, ki so v istem letu izdali najboljša dela. Lani je bil med tremi nagrajenimi pisatelji naš rojak, pesnik Al. Gradnik, letos se je to število dvignilo na štiri.

Nalač za to določena komisija, ki jo sestavlja najvidnejši predstavniki slovenske književnosti: esejist Joža Vidmar, književnik Fran Albrecht, prof. France Kolbar, prof. Jakob Šolar in kot predsednik načelnik prosvetnega oddelka dr. Lovro Šušnik, je letos nagradila s prvo nagrado Pavla Sedmaka za knjigo »Kaplan Martin Čedermac« z zneskom Din 7.500.—, drugo nagrado v znesku Din 3.500.— je dobil dr. Igo Gruden za lepo zbirko pesmi »Dvanašta ura«. Obe knjige je izdala Slovenska Matica v Ljubljani. Zadnji dve nagradi, vsako po 2.000.— dinarjev, je komisija določila našima rojakinoma dr. Vi. Bartolu za roman »Alamut«, ki je izšel pri Modri ptici in dr. Ivu Šorliju za »Večne vezi«.

Te nagrade so priznanje z najkompetentnejšega mesta o vrednosti teh del in s tem priznanjem so ovrzene tudi razne negativne kritike nekaterih nagrajenih del, zlasti, ker se je natečaj udeležilo 15 avtorjev s 17 deli. Nagrajenih je bilo šest, od teh so štirje naši rojaki, in eno izmed del »Kaplan Martin Čedermac«, ki je zaveto z življienja načapadnejšega dela slovenskega naroda: Beneških Slovencev.

Se eno dejstvo so potrdile to nagrade: naša ožja domovina ni le prispevala znaten del k slovenski književnosti, marveč

